

Klockrent

NR 5 · 2026

”

Tänd ett ljus
och minns glädje,
vanliga tisdagar
och skogsutflykter.
Tänd ett ljus och
minns, men inte
bara den som dog.

*Minns den
som levde*

Sid 4–13

Kom & ha kul
med oss på
höstlovet!

Baksida

Öppna kyrkor i
allhelgonahelgen

Sid 14

Musik i kyrkan
i allhelgonatid

Sid 19

**Svenska
kyrkan**

Stenungsunds
pastorat

ODR SAMHÄLLSINFORMATION

"Var inte rädd. Det finns ett hemligt tecken, ett namn som skyddar dig nu när du går"

Så börjar en av våra mest älskade psalmer, skriven av Ylva Eggehorn och tonsatt av Lars Moberg. Det är ord som burit människor genom sorg, oro och livets svåraste stunder.

Psalmen fick en särskild betydelse efter tsunami-katastrofen i Thailand 2004. När de omkomna skulle föras hem till Sverige sjöngs den av räddningspersonal, anhöriga och hjälparbetare. Den blev en bön och ett tröstens ord för dem som blev kvar, och för dem som fått lämna detta liv. I dag finns psalmen ingraverad på en minnessten vid Phukets flygplats, på svenska och engelska, med en förklarande text på thai. Där fortsätter dess ord att vittna om hopp, tröst och gemenskap mitt i sorgen.

Vi påminns i psalmens första rad om att vi aldrig är helt utlämnade och ensamma – även om det kan kännas så. Det hemliga tecknet talar om Guds närvaro, en kärlek som lovat att bära när marken under oss skakar. Det förändrar inte den konkreta verkligheten av förlust och saknad, men förmedlar ett ljus mitt i mörkret om än som en flämtande låga.

Kyrkogården med alla tända ljus påminner oss om att ljuset lyser i mörkret och mörkret har inte övervunnit det – en grund och klangbotten att bottna i där liv och död vävs samman och ger rum för saknad, minnen och gemenskap att dela. Vi behöver ge varandra utrymme att sörja och sakna, men också skapa plats för vila och för det i livet som bär oss och hjälper oss att leva – inte bara överleva.

Psalmens ord får följa oss genom denna helg: **Var inte rädd**. I ljusen som tänds, i namnen som läses och i minnena som delas får vi ana Guds närvaro mitt ibland oss. Varmt välkomna till våra kyrkor, kapell och kyrkogårdar – en plats för ljus, tröst och hopp i allhelgonatid.

Jessica Åström kyrkoherde.

KONTAKT

Församlingsexpedition

Adress: Kristinedalsvägen 2, 444 43 Stenungsund
Tfn, vxl: 0303 – 660 00
E-post: stenungsund.pastorat@svenskakyrkan.se

Hemsida: www.svenskakyrkan.se/stenungsund
Facebook: SvenskaKyrkanStenungsund
Instagram: svenskakyrkanstenungsund

Kyrkogårdsförvaltning

Martin Tärnbrant, kyrkogårdschef.
Tfn: 0303 – 660 38
E-post: martin.tarnbrant@svenskakyrkan.se
Liselott Henriksson, administratör.
Tfn: 0303 – 660 00
E-post: stenungsund.pastorat@svenskakyrkan.se

Vill du veta mer om pastoratets aktiviteter m.m?

Kontakta expeditionen, så försöker vi möjliggöra att du får information digitalt eller via post.

KLOCKRENT delas ut av Postnord som oadresserad samhällsinformation till alla hushåll inom Stenungsunds pastorat. (Norums och Ödsmåls församlingar.)

Ansvarig utgivare

KH, Jessica Åström
E-post: jessica.astrom@svenskakyrkan.se
Tfn: 0303 – 660 02

Redaktion

Emma Gilland
E-post: emma.gilland@svenskakyrkan.se
Tfn: 0303 – 660 86

Åsa Markung
E-post: asa.markung@svenskakyrkan.se
Tfn: 0303–660 77

Sandra Mattsson
E-post: sandra.mattsson@svenskakyrkan.se
Tfn: 0303 – 660 13

Grafisk form

Sandra Mattsson

Omslagsbild

Anna Vuori.

Tryck

MULTIPLY

Pelikanen

Adress: Kyrkvägen 7A, 444 31 Stenungsund
Tfn: 0303–660 34 Sms: 0768–36 60 34
E-post: kontakt@pelikanen.se
Hemsida: www.pelikanen.se
Facebook: Pelikanen i Stenungsund
Instagram: pelikanen_stenungsund

Hos Marta och Maria – second hand-butik

Adress: Gärdesvägen 8, 444 31 Stenungsund
Facebook: MartaOchMaria

8

Att leva vidare med sorg

14

Kransbindning i allhelgona

- 2 Intro
- 4 "Adjö, herr Muffin"
Att stötta barn i sorg, sid 7.
- 10 Låt oss minnas
- 12 Stöd och hjälp
Första hjälpen vid sorg, sid 13.
- 14 Allhelgonahelgen
Öppna kyrkor, Alla helgons dag - för hela familjen.
- 16 Musik som berör
- 19 Musik i kyrkan
- 20 Gudstjänstliv
- 22 På gång...
Fördjupning, julspelel med mera.
- 26 Tips från verksamheterna
- 28 Kyrkogården informerar
- 30 Korsord
- 31 Tack för ditt medlemskap

23

Författarsamtal med Ellen Mattson

Ett existentiellt samtal om skrivande, idéer och vägen från tanke till bok.

Välkommen till Norumssalen på författarsamtal med Ellen Mattson, författare och ledamot av Svenska Akademien tillsammans med präst Ingvar Humlén.

Boksamtal "Adjö, herr Muffin"

När sorgen får flytta in
och *hoppet* får stanna kvar.

Det är inte varje dag man kommer till skolor med två kartonghus under armen och ett par mjuka marsvin i en väska. Men som kyrkopedagog vet man aldrig riktigt vad en arbetsdag kan innehålla- och det är just det som gör uppdraget så roligt.

Under höstterminen åker jag ut till olika skolor i vårt pastorat för att möta elever och deras lärare i ett boksamtal och med mig har jag den fina berättelsen om herr Muffin, av Ulf Nilsson och Anna-Clara Tidholm.

Med hjälp av hemmabyggda hus i kartong och mjuka figurer som föreställer små marsvin, får berättelsen ta plats hos eleverna i deras klassrum. Berättelsen handlar om ett litet marsvin som levt sitt liv i en blå kartong, likt ett litet hus hos en familj och som plötsligt en morgon får väldigt ont i magen och ganska plötsligt dör. Genom berättelsen får vi tillsammans tänka och samtala om hur det kan vara att sakna någon och att både minnas och leva vidare när någon man tycker mycket om dör.

Det är egentligen en mycket enkel berättelse men samtidigt rymmer den stora frågor. Det kan vara svårt att prata om när någon dött. Vad betyder det egentligen att någon är borta och kan man fortfarande vara glad när man saknar någon mycket? Vad händer med alla minnen, glömmet vi bort dem, eller finns de kvar?

I mötet med barnen märker jag hur berättelsen öppnar upp för samtal. Någon kanske berättar om ett husdjur som dött någon annan tänker på mormor och en tredje kanske inte har varit med om döden alls. Eleverna börjar fundera

och ställa frågor både till mig och till varandra. Boken hjälper till att prata om ämnet som kan vara svårt i vanliga fall och jag behöver aldrig säga; nu ska vi prata om döden och sorg- utan vi talar om Muffin och vad som hände i hans liv.

Jag tror det är viktigt att barn får möjligheten att möta svåra ämnen i en trygg miljö tillsammans med vuxna. Döden är en del av livet, och sorgen är ett uttryck för att någon varit viktig för oss. Sorgen försvinner inte bara för att tiden går, och vi slutar inte att sakna någon för att vi mår bra och är glada. Här tänker jag att hoppet hjälper oss att se framåt, även när sorgen finns kvar. Hopp kan vara att våga tro att det finns något mer- och att mörkret inte får sista ordet.

När jag berättar om Muffin och hans liv använder jag de små husen i kartong och mjuka marsvinsfigurer. Det kan kanske låta som en liten detalj, men gestaltningen betyder mycket.

STORA FRÅGOR MED PLATS FÖR HOPP

Barnen får se berättelsen och följa med när marsvinen rör sig mellan husen och berättelsen blir mer konkret och levande. Det blir något annat än att sitta och lyssna på någon som bara läser en bok. Det känns många gånger som att herr Muffin får flytta ut från boksidorna och komma in till eleverna i klassrummet.

På samma sätt får vi som kyrka genom det här projektet, flytta ut från kyrkorummet och möta barn och unga på deras skolor som egentligen är mer "deras arena". Det är verkligen roligt och jag är mycket glad över det varma välkomnandet som jag får och att vi har ett fint samarbete mellan skolan och kyrkan här i vårt pastorat.

I år erbjuder Svenska kyrkan i Stenungsund ett studiebesök på skolorna i pastoratet där jag som pedagog läser boken "Adjö herr Muffin" främst för förskoleklasser eller årskurs 1:or men även andra årskurser. Hör gärna av er om ni vill ha ett besök på er skola.

Text och foto: Alexandra Schollin, pedagog

FN:s Barnkonvention och Svenska kyrkan!

En av de bärande principerna i Barnkonventionen med sina 54 artiklar är: "Barnet har rätt till liv och utveckling" (artikel 6). Med utveckling menas både fysisk, psykisk, andlig, moralisk och social utveckling på ett sådant sätt att barnet förbereds för ett självständigt liv i ett fritt samhälle. Helhetssynen på barnets utveckling innebär alltså att barnet har rätt till andlig utveckling:

- rätt att få tillgång till begrepp och symboler
- Att tillsammans med andra få förundras över livet.
- Att få ett språk för att kunna bearbeta egna viktiga livsfrågor kring mening, samhörighet, skuld och förlåtelse.
- Att lära känna religiösa förhållningssätt till livet och tillvaron.
- Att våga lyssna inåt, på sig själv och sina innersta känslor och tankar.
- Att få del av och kunskap om ett centralt kulturarv.

Barn behöver redskap att hantera existentiella frågor i alla sammanhang.

Vi tror inte att det är bra för barn att växa upp till religiösa analfabeter. Kyrkan vill stödja barns andliga utveckling, som en tilltagande förmåga att orientera sig i tillvaron i riktning mot existentiell trygghet. Forskning visar att en människas personlighet och grundläggande värderingar i allt väsentligt formas i unga år.

Vi tycker att det är oerhört viktigt att barn får möjlighet att utveckla livslust att leva, samt att de får en inre styrka som bär också i livets svåra stunder. Som kyrka har vi ett särskilt ansvar att rusta barn till att hårbärga livets alla känslor, tankar, relationer och situationer.

Barn behöver få tillgång till **bibelns berättelser och persongalleri** och till bönen och sångens språk. Därför berättar vi om Gud och Jesus, om himmel och jord, om tro som bär genom liv och död. Barn har många språk. Ge ditt barn tillgång till ett andligt språk.

/Åsa Markung, präst

► Att stötta ett barn i sorg

Lever du nära ett barn som förlorat en närstående? Det kan vara svårt att veta hur man pratar med barn om döden. Här är några råd, i korthet:

Använd raka ord, säg som det är och utgå från barnets egna frågor är några tips.

Lyssna till barnets tankar och berättelser.

Låt det ställa frågor och svara så ärligt du kan. Tänk på att svara på frågan, inte mer, inte mindre och var inte rädd för att säga att du inte vet. Hitta svar tillsammans.

Skapa struktur. Hjälp barnet att skapa en trygghet i vardagen genom att skapa rutiner och traditioner.

Våga fråga. Genom att ta reda på hur barnet tänker kan du som vuxen hjälpa hen att förstå och sätta ord på sin upplevelse och reda ut missuppfattningar. Det kan vara skrämmande när en vuxen gråter. Förklara då för barnet att det inte är farligt att gråta och varför man gråter.

Vad ska man undvika?

Säg inte att någon har somnat in eller gått bort. Det kan skapa stora missförstånd för de yngre barnen. Tro inte att barn och ungdomar inte sörjer bara för att de inte visar det så tydligt. Allt som bekräftar att barnet har det jobbigt är bra, på så sätt blir det inte ifrågasatt i sin sorg.

Du kan läsa mer om råd på: www.svenskakyrkan.se/sorg/stotta-barn-i-sorg

Att leva vidare med sorg

”Hur går man vidare från sin sorg?” Frågan ställdes till mig för några år sedan. Trots att jag som präst har lett hundratals begravningar och mött många människor i sorgegrupper, har jag inget enkelt svar. Men genom åren har jag samlat på mig erfarenheter och reflektioner som jag vill dela med mig av, i hopp om att de kan vara till stöd för någon som bär på en förlust.

”

Sorg är inte en rät linje med färdiga steg som ska bockas av...

Det första jag vill säga är att vi nog sällan går vidare från vår sorg. Snarare lär vi oss att gå vidare med den.

Sorgen har många olika ansikten. En del bär på en sorg som upplevs tung och förlamande, medan andra tycks kunna röra sig lättare genom dagarna. För många sätter sig förlusten rent fysiskt i kroppen – som ett tryck över bröstet, en knut i magen eller att aptiten och matsmältningen slås ut. Sömnens rubbas, och kroppen kan fyllas av en genomgripande trötthet som inte går att vila bort. För andra fortsätter vardagen till synes som vanligt. Vissa gråter tills tårarna tar slut, medan andra kan känna en förtvivlan över att tårarna inte vill komma alls, fastän tomheten är total. Sorg är inte en rät linje med färdiga steg som ska bockas av; den rör sig ofta i vågor, där djup förtvivlan och stunder av oväntad vardaglighet kan avlösa varandra.

Varför tar det sig så olika uttryck? Det beror på att vi sörjer med hela vår livshistoria. Tidigare erfarenheter spelar in. Gamla förluster, eller känslor av övergivenhet och ensamhet från tidiga år, kan väckas till liv på nytt när någon dör. Även relationen till den vi har förlorat präglar sorgearbetet. Finns det många obesvarade frågor? Konflikter som aldrig hann redas ut? Att sörja någon där relationen var komplicerad kan innebära en dubbel smärta – man sörjer inte bara den som var, utan också det som aldrig blev. På samma sätt kan känslor av lättnad efter en lång tids tärande sjukdom skapa skuld, fastän lättnaden ofta bara är ett tecken på att ett lidande nått sitt slut.

Hur döden inträffade har också betydelse. Kom den efter en utdragen sjukdomsperiod har det kanske funnits tid att mentalt förbereda sig, samtidigt som den sjukes vård kan ha lett till en social isolering för de anhöriga som det

tar tid att bryta. Kom döden däremot plötsligt kan chocken och känslan av överklighet göra även de enklaste vardagssysslor oöverstigliga. Slutligen formas vår väg framåt av vilket sammanhang vi har omkring oss. Finns det människor som orkar lyssna även när veckorna har gått? Har vi sammanhang som ger mening och fäste?

I detta spelar också livsåskådningen och tron en viktig roll. I Predikaren i Bibeln påminns vi om att det finns en tid för allt som sker under himlen: *”en tid att gråta, en tid att le, en tid att sörja, en tid att dansa”*. (Pred 3:4) Livet rymmer hela denna spännvidd. Och när vi tvingas vandra genom sorgens tid påminner Psaltaren oss om att vi inte går ensamma, inte ens *”i den mörkaste dal”*. (Ps 23:4) Tron tar inte bort tomheten, och den erbjuder inga snabba förklaringar till varför livet blir som det blir. Men den kan ge en grund att stå på när tillvaron gungar – en förvissning om att det finns en närvaro som bär och en väg genom mörkret.

I begravningsgudstjänsten och vid minnesstunder påminns vi om att de som gått före oss har lämnat levande spår i och runt omkring oss. De slutar inte att angå oss, och relationen upphör inte – den byter form. I evangeliet möter vi Jesu egna, bärande ord: *”För Gud är alla levande.”* Det är ord från honom som själv delat människans villkor och död, och som påminner oss om att kärleken och banden mellan oss rymmer i något som är starkare än döden.

Sorg är ingen sjukdom som ska botas, utan en naturlig reaktion på att vi har förlorat någon som betydde något. Den får ta tid. Den ser ut som den gör, och det måste få vara så.

Text: Petter Ölmunger, präst.

Tänd ett ljus i *allhelgona*

Visa alla böner och ljus

Tänd ett ljus på *bönewebben*

Under allhelgona minns vi dem som har lämnat oss. På bönewebben kan du tända ett digitalt ljus för någon du saknar och se det lysa tillsammans med ljus som andra människor har tändt. Du är inte ensam i sorgen.

be.svenskakyrkan.se/allhelgona

LÅT OSS MINNAS

”

Tänd ett ljus och minns glädje,
vanliga tisdagar och skogsutflykter.
Tänd ett ljus och minns,
men inte bara den som dog.

Minns den som levde.

Du är inte ensam i sorgen

I kyrkan finns plats för din sorg. Du kan tända ett ljus och sitta en stund i stillhet. Många gånger är det också värdefullt att dela sorgen med någon som lyssnar och förstår. Tomheten efter en livskamrat, en nära vän, en förälder eller ett barn som rycks ifrån en känns svår att bära. Svenska kyrkan i Stenungsund erbjuder möjlighet att få samtala med en diakon, antingen vid besök hemma eller i kyrkans samtalsmottagning.

Sorg- handlar om vårt behov av *Omsorg - Omtanke - Närhet*

Att drabbas av sorg och bli tvungen att lära sig leva under nya förhållanden kan vara ett tungt arbete. Ibland kan man behöva någon utomstående att prata med. Pastoratet erbjuder också ”Leva vidare-grupper” där man får träffa andra sörjande. Många upplever att det är värdefullt att tala med andra som också har förlorat en nära anhörig samt att få reflektera över den nya livssituationen. Vi träffas vid fem tillfällen där vi utgår från olika samtals-teman, och varje träff inleds med en enkel fika.

För mer information och intresseanmälan inför nästa gruppstart, kontakta:

Anna Blomberg, diakon. Tfn: 0703 - 29 19 32. E-post: anna.blomberg@svenskakyrkan.se

Råd och stöd på mejl, chatt och telefon.

Oavsett vem du är, vill Svenska kyrkan finnas här för dig när du behöver stöd. Mitt i livets vardag kan vi drabbas av situationer som vi inte riktigt vet hur vi ska hantera. Det kan vara något stort, men det kan också vara något litet. Här finns Nummer för dig som behöver någon att prata med eller behöver hjälp:

- Vid akut kris, ring alltid 112
- Vid icke akuta ärenden, Polisen 114 14
- Jourhavande präst 112
- Kyrkans SOS 0771-800 650
- MIND Självmoedslinjen 90 101
- Jourhavande medmänniska 08-702 16 80

Via 1177 finns en lista på stödlinjer och telefonjourer som du kan kontakta om du behöver tillfälligt stöd:

Svenska kyrkans samtalsmottagning

0303 - 660 22

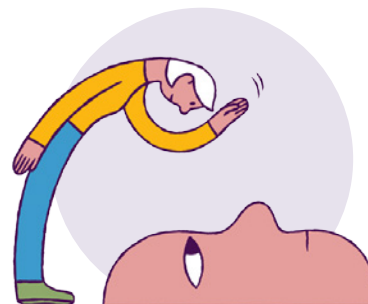
Prata in på vår telefonsvarare, så ringer vi upp dig.

Du är välkommen till oss oavsett tro eller tillhörighet i Svenska kyrkan. Alla samtal här hos oss är kostnadsfria. Samtalen handlar om det som är viktigt för dig, exempelvis relationer, kriser, sorg, arbete, ensamhet, stress, tro & tvivel. Välkommen att ringa vår samtalsmottagning.

Konkreta tips som gör det lite lättare att finnas där för någon som sörjer.

Sorg kan inte botas, men genom att dela den kan sorgen göras mer uthärdlig. Tipsen här är baserade på Svenska kyrkans långa erfarenhet av att möta och stötta människor i sorg och är bara några av de många saker vi som medmänniskor kan göra för den som sörjer. Underskatta inte det lilla, även en liten insats kan få stor betydelse. Vill du ha mer stöd eller någon att prata med är du välkommen till din församling.

Du hittar kontaktuppgifter och fler konkreta tips på svenskakyrkan.se/forstahjelpenvidsorg

Ta ansvar för kontakten

Viktigast av allt är kanske att vi inte lägger ansvaret för kontakten på den sörjande. Vi kan undvika att säga "Ring mig om det är något, jag finns här" eftersom risken är stor att den sörjande inte orkar vara den som hör av sig. Då är det bättre om vi säger "Jag ringer dig på tisdag igen, svara om du orkar". Ibland får vi inget svar och det är helt okej, den sörjande orkar inte alltid svara, men då kan vi ringa tillbaka, igen och igen.

Bryt tystnaden

Många känner att det är svårt att höra av sig till en medmänniska som sörjer. Vad ska jag säga? Tänk om det bara blir tyst eller om personen börjar gråta? Men det viktiga är inte vad vi säger utan att vi bryter tystnaden. Och ibland är ett sms en bättre lösning än ett telefonsamtal eftersom det kan vara lättare att både skicka och svara på.

Ge utrymme

Ofta är det många som sörjer en människa samtidigt, där alla har haft sin egen relation och historia med den som dött. Det är viktigt att vi låter den närmast sörjande vara i fokus och undviker att ta över med våra egna minnen och känslor. Vi måste komma ihåg att låta den sörjandes känslor, oavsett vilka de är, vara de som gäller. Våra tankar och berättelser är såklart också viktiga – men inte viktigast.

Ta initiativ

Det är bra om vi som stöttar kan vara den som föreslår en helt vardaglig aktivitet. Bjud på fika, kolla på en film eller ta en promenad i all sin enkelhet. Många som sörjer längtar efter en paus i sorgen och lite vanligt liv. Tänk på att den vi bjuder in kanske tackar nej och att det är helt okej, det viktiga är att vi frågar – och att vi vågar fråga igen.

Visa närvaro

Många av oss är rädda för att tränga sig på och det slutar ofta med att vi inte hör av oss alls. Kanske tänker vi att den sörjande behöver vara ifred eller att man ska vänta lite med att höra av sig tills "det värsta gått över". Det är viktigt att vi tydligt visar att vi finns där så att den sörjande inte känner sig isolerad, utanför eller ignorerad.

Ha tålamod

Varje sörjande har sin egen sorgeprocess, vilket vi behöver ha förståelse för och tålamod med. Det kan finnas en risk att vi försöker trösta bort sorgen eller visar frustration över att den håller i sig. Sorg har inget bäst-före-datum och det finns ingen normal eller onormalt lång tid som det tar att sörja. Vissa saker behöver helt enkelt berättas om och om igen, så låt din medmänniska älja det som har hänt, det kan vara en viktig del i att förstå och bearbeta sorgen.

När du behöver kris- eller samtalsstöd

Jourhavande PRÄST

AKUT SAMTALS- OCH KRISSTÖD

TELEFON 112

CHATT

DIGITALT BREV

www.svenskakyrkan.se/jourhavandeprest

Svenska kyrkan

Öppna kyrkor i allhelgonahelgen

I samband med allhelgonahelgen besöker många kyrkogårdarna för att vårda sina anhörigas gravar. Ödsmåls kyrka, och Norums kyrka är öppna under helgen – välkommen in i värmen en stund! Där finns möjlighet till samtal, att tända ljus och fika.

Ödsmåls kyrka är öppen:

Fredag 30 oktober kl. 13.00 – 19.00
Lördag 31 oktober kl. 13.00 – 16.00

Norums kyrka är öppen:

Fredag 30 oktober kl. 12.00 – 19.00
Lördag 31 oktober kl. 12.00 – 19.00

Kransbindning i allhelgona

Vill ha något som du gjort själv, att lägga på graven under allhelgonahelgen?

Fredagen den 30 oktober och lördagen den 31 oktober, har du möjlighet att komma och testa att binda gravkrans. Material för kransbindning kommer att finnas på plats, så som kvistar, löv och annat fint från naturen som sedan kan läggas på graven. Om du har ett särskilt material eller något annat som du vill använda kan du ta med dig det också.

Vi har kunnig personal på plats som hjälper dig på traven.
Vi binder kransar så länge vi vill och orkar!

Fredag 30 oktober kl. 12.00 – 16.00
utanför Ödsmåls kyrka

Lördag 31 oktober kl. 12.00 – 16.00
i Norums församlingshem

Alla helgons dag – för hela familjen!

>> Under lördagen är du varmt välkommen in i Norums församlingshem. Det finns möjlighet att värma sig med en god mål soppa eller ta en fika. Barnrummet är öppet för leksugna barn och vill du binda krans, finns material på plats.

Norums församlingshem är öppet lördag 31 oktober:

kl. 12.00 – 14.30 sopplunch (40 kr)
kl. 14.30 – 16.00 fika (valfri gåva till ACT)
kl. 12.00 – 16.00 lekrummet är öppet för barn tillsammans med vuxen
kl. 12.00 – 16.00 kransbindning

Det är helt gratis att skapa sin krans, men kan och vill du ge ett bidrag till ACT-Svenska kyrkan är det välkommet.

VAD ÄR VAD?

Vad är skillnaden mellan allhelgona och halloween?

Både allhelgonahelgen och halloween uppmärksammar de döda, men det görs på väldigt olika sätt.

Halloween kommer från förkristen tid

Halloween firas alltid 31 oktober och består av en enda dag. Firandet har sitt ursprung i förkristen tid, då kelterna uppmärksammade de döda. En del av firandet bestod i att man tände eldar och klädde ut sig för att skrämma onda andar.

Vi tänker på helgonen och våra döda anhöriga

Allhelgonahelgen består av två dagar – *alla helgons dag* och *alla själars dag*. Fredagen före alla helgons dag kallas ibland för allhelgonaaften, men det är ingen helgdag. Alla helgons dag infaller alltid en lördag mellan 31 oktober och 6 november. Då har det vuxit fram en tradition att besöka gravar och tända ljus, men från början var det en dag då helgonen firades.

Idag finns två firanden

I Sverige växte firandet av halloween fram på 1990-talet. Samtidigt är allhelgonahelgen en fortsatt viktig högtid i Sverige. Det är den helg då kyrkor och framför allt kyrkogårdar får flest besök under hela året.

Svenska kyrkan använder i första hand levande musik och en kyrkomusiker kan både komma med förslag på musik och framföra den. Under begravningsgudstjänsten får de församlade både sjunga tillsammans och lyssna på musik i stillhet. Musiken kan också väcka gemensamma minnen av den avlidne. Här är några musikförslag:

Några vanliga begravningspsalmer

- 189 Bliv kvar hos mig
190 Bred dina vida vingar
200 I denna ljuva sommartid (sista verserna)
201 En vänlig grönskas rika dräkt (sista verserna)
249 Blott en dag
251 Var jag går i skogar, berg och dalar
256 Var inte rädd
277 Så tag nu mina händer
289 Guds kärlek är som stranden
297 Härlig är jorden
304 Lär mig, du skog, att vissna glad
798 Som liljan på sin äng

Psalmer med anknytning till olika årstider

- 113 Det är en ros utsprungen
313 Min frälsare lever
198 Likt vårdagssol i morgonglöd
304 Lär mig du skog att vissna
200 I denna ljuva sommartid

Du kan välja både psalmer och andra musikstycken. Vid sidan av psalmerna spelas också ofta annan musik på begravningar. I på Svenska kyrkans hemsida finns det spotifylistor med samlade psalmer och annan musik som kan passa under en begravning.

På hemsidan står också riktlinjer samt övrig information som kan vara till hjälp. Läs mer >>

”

Musik är det renaste som finns. Men för att vi skulle uppfatta den, satte Gud stjärnor och planeter på himlen på olika avstånd. Mellan dem spände han strängar. Och när sedan änglar flyger dansande ut och in mellan dem och deras vingar nuddar vid strängarna, då uppstår för oss den fattbara musiken”

Tunström

När jag för första gången hörde dessa ord blev jag drabbad. En sådan underbar beskrivning av hur musik uppstår. Jag såg för mitt inre öga änglar som flög mellan strängar av silver, strängarna bildade noter som vi sen sjunger från.

Musik har varit en följeslagare genom livet. Den finns med mig i såväl ljusa som mörka stunder. Musiken hjälper mig att uttrycka av känslor glädje, ger energi och i den finner jag tröst i mörka stunder. En favorit sång är "Ljuset" av Björn Afzelius. Den uttrycker så väl vad viktiga personer i mitt liv betyder.

/Catarina

Helande toner

Musiken ligger nära människan som känslouttryck och har många funktioner. Musiken kan vara lugnande, uppiggande, avledande och engagerande. Den kan väcka minnen och den kan föra människor närmare varandra.

Forskningen stödjer tydligt sambandet mellan musik och hälsa. Tillgång till musik, även via digital förmedling, kan också utgöra ett existentiellt stöd vad det gäller livets mening, ensamhet och tankar kring döden. Musik väcker minnen, känslor och fascination, möjliggör gemenskap och interaktion samt ger upplevelser av inre harmoni och livskraft.

”

Musik har varit en självklar del av mitt liv sedan jag var liten. Den har varit min glädje, min skola, min terapi, mitt hopp och min energi; en vän som finns närmast när saker känns tunga men också när livet leker och flyter på.

Musiken kan sätta ord på känslor man inte kan uttrycka, toner som får en att gråta, stämmor som löser upp knutar. En vis person sa "där orden tar slut, tar musiken vid" och det är precis så det är för mig.

/Charlotta

”

Ett barn har hundra språk men berövas 99, så skriver Loris Malaguzzi i sin dikt. Förstår vår värld och kommunicerar gör vi på så många fler sätt än bara med ord. För mig är mitt första och kanske största språk musiken. Det var den som kom först och ligger närmast mitt hjärta. När vi ligger i vår mammas mage hör vi rytmen från hennes puls och rösterna från våra närmaste som vibrerar genom fosterlivet. Väl ute i den lite skrämmande världen vaggas och vyssas vi, tröstas och lugnas med sång.

Tidigt kom musiken också att vara central i mitt möte med Gud. I sånger vi sjöng i barnkören i kyrkan och förskolan lärde jag känna den Gud som för mig är kärlek och trygghet, en far som möter oss med sin öppna famn. En Gud som vet hur det är att vara människa och som har vandrat på jorden, levt, dött och uppstått. Som kan tala till oss på så många olika sätt och som talar till mig kanske tydligast genom musiken. Genom musiken har jag fått olika sammanhang och gemenskaper att verka i som kristen. Musiken har också många gånger blivit till böner och samtal med Gud.

En tid efter min konfirmation hade vi en återträff hemma hos en av mina läskamrater. Jag tog båten dit och på vägen hem blåste det upp till styv kuling. Jag satt ensam i min trissjolle med hissigt segel, vinden slet i båten och vågorna slog mot skråvet. Enda sättet att ta sig hem var att fortsätta segla. Jag var rädd och frusen men sjöng för full hals. Det var mitt sätt att hålla mig lugn och inte få panik. Jag sjöng alla lovsånger jag kunde komma på och det blev som en bön och tröstesång på samma gång.

/Louise

>> Några röster från körmedlemmar i Stenungsunds pastorat med tankar under temat: "Musik som berör"

Bara i dig har min själ sin ro, bara i dig min Gud, från honom kommer mitt hopp bara han är min klippa min frälsning och min borg jag skall inte vackla. (Bengt Johansson)
Sången och Gud bar mig hela vägen hem till tryggheten vid bryggan i viken.

I sorgen efter nära och kära som lämnat har sången varit extra viktig. Jag har sjungit och gråtit och gråtit och sjungit. Lyssnat på mycket musik för att bearbeta, minnas och få försöka förstå. Många är sångerna som förmedlat den sorg och förtvivlan som jag känt. Men musiken har också förmedlat hopp och fått mig att minnas, glädjas över det som varit och finna ro i att vaka över.

I den stora sorgen famn finns små ögonblick av skratt...

Jag har ropat allt jag orkat

Allt jag orkat efter dig

Hör du mig kan vi nå varandra....

Ändå har jag aldrig tvekat

Mellan mörker eller ljus

För när månens skära bleknat

Har allt pekats åt ditt håll

Och från mitt håll

Kan vi nå varandra (Ted Gärdestad)

Jag tänker att Gud likt barnet har hundra språk och kan nå oss på tusen olika sätt. Det är trösterikt att få tro och leva med att Tack vare honom skall vi också nå varandra en dag, jag och mina nära som gått före mig.

STAD I LJUS i allhelgonatid

Stanna upp, tänd ljus och sjung med i "Stad i ljus" och se ljuset växa fram i det lilla kapellet på Kyrkberget. Här får du uppleva stämningsfulla sånger och lyssna till hoppets berättelser.

Tisdag 27 oktober kl. 18.00
Stenungsunds kapell

Hanna Boquist, sång och Arne Murby, piano.

Skymningsmusik

En konsert med musik och historier som gnistrande stjärnor i mörkret.
Mia Marine och Emma Reid, fiol och sång

Söndag 1 november kl. 18.00 i Norums kyrka

Vackert, hoppfullt och stämningsfullt med två folkmusiker av högsta kaliber. Emma Reid och Mia Marine tar oss med sina fioler och röster med på en resa genom livets alla skiften och väver samman musik och berättande till en helhet som berör.

I augusti släpptes skivan "Sviter" och här får du höra musik från den, men även annat som passar in i allhelgonahelgens balansgång mellan livet, minnena och döden, hoppets ljus och vilans mörker.

STAD I LJUS i adventstid

Stanna upp, tänd ljus och sjung med i "Stad i ljus" och se ljuset växa fram i det lilla kapellet på Kyrkberget. Här får du uppleva stämningsfulla sånger och lyssna till hoppets berättelser.

Fredag 27 november kl. 16.00 & kl. 18.00
Stenungsunds kapell

Negar Zarassi, sångsolist. Franz Lundberg Pålbrand.

Stenungsunds pastorat består av Norums och Ödsmåls församlingar – en öppen och enkel gemenskap där tron på Jesus Kristus märks i ord och handling. Att fira gudstjänst är en av församlingens grundläggande uppgifter. Hit är du välkommen precis som du är för att sitta ner, lyssna till en predikan, ta del av veckans bibeltexter, sjunga en sång och be. Varmt välkommen att dela gemenskapen.

Nedan hittar du kommande gudstjänster. (Med reservation för ändringar).

För uppdaterad information om allt som händer i Stenungsunds pastorat se kalendern på pastoratets hemsida, www.svenskakyrkan.se/stenungsund/kalender >>

TISDAG 20 OKTOBER

Kristinedalkyrkan kl. 18.30
VARDAGSMÄSSA.
Lisa Maria Lennegren.

ONSDAG 21 OKTOBER

Norums kyrka kl. 18.00
VARDAGSMÄSSA. Christopher Asker.
Kyrkan är öppen och enklare mat är uppdulat från kl. 17.30.

FREDAG 23 OKTOBER

Norums kyrka kl. 10.30
GUDIS – Med dopfest! En barn-gudstjänst för våra allra yngsta, vi sjunger, tänder ljus och spelar rytminstrument. Idag med dopfest! *Tema: Den förlorade sonen.*

SÖNDAG 25 OKTOBER

21 s. e. trefaldighet
Ödsmåls kyrka kl. 11.00
GUDSTJÄNST MED SMÅ OCH STORA.
Christopher Asker.
Norums kyrka kl. 11.00
MÄSSA. Lars Olof Andersson.
Kristinedalkyrkan kl. 18.00
TAIZÉMÄSSA. Christopher Asker.
En enkel gudstjänst med böner, bibelord och sånger som sjungs gång på gång i enkla stämmor, inramat av tystnad och tända ljus.
Elinor Josefsson. >>

TISDAG 27 OKTOBER

Kristinedalkyrkan kl. 18.30
VARDAGSMÄSSA. Christopher Asker.

ONSDAG 28 OKTOBER

Stenungsunds kapell kl. 18.30
SINNESRO I KAPELLET.

LÖRDAG 31 OKTOBER

Alla helgons dag
Kristinedalkyrkan kl. 11.00
MÄSSA. Kören Gloria medverkar.
Åsa Markung.
Ödsmåls kyrka kl. 16.00
MINNESGUDSTJÄNST.
Ödsmåls kyrkokör medverkar.
Petter Ölmunger.
Norums kyrka kl. 16.00
MINNESGUDSTJÄNST. "Från skymning till gryning" - En resa i sorgens landskap.
Text: Sofia Eriksson,
musik: Camilla Voigt. Två röster:
Frida Wendelius & Camilla Karlsson.
Flygel: Elinor Josefsson.

SÖNDAG 1 NOVEMBER

S. e. alla helgons dag
Ödsmåls kyrka kl. 11.00
GUDSTJÄNST. Petter Ölmunger.
Kristinedalkyrkan kl. 11.00
MÄSSA. Camilla Karlsson.
Norums kyrka kl. 18.00
MUSIK I KYRKAN. "Skymningsmusik"
Mia Marine & Emma Reid, fiol & sång
Se sid. 19. Lisa Maria Lennegren.

TISDAG 3 NOVEMBER

Kristinedalkyrkan kl. 18.30
VARDAGSMÄSSA.
Lisa Maria Lennegren.

ONSDAG 4 NOVEMBER

Norums förs.hem kl. 18.00
VARDAGSMÄSSA. Åsa Markung.
Enklare mat är uppdulat från kl. 17.30.

TORSDAG 5 NOVEMBER

Kristinedalkyrkan kl. 08.30
MORGONMÄSSA. Åsa Markung.

SÖNDAG 8 NOVEMBER

23 s. e. trefaldighet
Ödsmåls kyrka kl. 11.00
MÄSSA. Christopher Asker.
Kristinedalkyrkan kl. 11.00
MÄSSA. Camilla Karlsson.
Norumssalen kl. 18.00
MÄSSA. Camilla Karlsson.

TISDAG 10 NOVEMBER

Kristinedalkyrkan kl. 18.30
VARDAGSMÄSSA. Christopher Asker.

SÖNDAG 15 NOVEMBER

Ödsmåls kyrka kl. 11.00
GUDSTJÄNST. Petter Ölmunger.
Kristinedalkyrkan kl. 11.00
MÄSSA. Åsa Markung.
Norumssalen kl. 18.00
MÄSSA. Åsa Markung.

TISDAG 17 NOVEMBER

Kristinedalkyrkan kl. 18.30
VARDAGSMÄSSA.
Lisa Maria Lennegren.

ONSDAG 18 NOVEMBER

Norums kyrka kl. 18.00
VARDAGSMÄSSA. Christopher Asker.
Kyrkan är öppen och enklare mat är uppdulat från kl. 17.30.

SÖNDAG 22 NOVEMBER

Domssöndagen
Ödsmåls kyrka kl. 11.00
MÄSSA. Åsa Markung.
Välkommen på kyrkfika efter gudstjänsten i församlingshemmet.
kl. 13.00 med bibelföredrag av
Petter Halldorf, om profeterna.
Kristinedalkyrkan kl. 11.00
GUDSTJÄNST MED SMÅ OCH STORA.
Camilla Karlsson. Bibelutdelning.
Norums kyrka kl. 18.00
MÄSSA. Jessica Åström.

TISDAG 24 NOVEMBER

Kristinedalkyrkan kl. 18.30
VARDAGSMÄSSA. Christopher Asker.

ONSDAG 25 NOVEMBER

Stenungsunds kapell kl. 12.00
LUNCHKONSERT – Orange Day.
Åsa Markung. *Läs mer på sid. 24.*
Stenungsunds kapell kl. 18.30
SINNESRO I KAPELLET.

FREDAG 27 NOVEMBER

Norums kyrka kl. 10.30
GUDIS. En barn-gudstjänst för våra allra yngsta, vi sjunger, tänder ljus och spelar rytminstrument.
Tema: Jesus rider in i Jerusalem.

SÖNDAG 29 NOVEMBER

1 s. i advent
Ödsmåls kyrka kl. 11.00
GUDSTJÄNST. Ödsmåls kyrkokör medverkar. Petter Ölmunger.
Kristinedalkyrkan kl. 11.00
MÄSSA. Kören Gloria medverkar.
Lisa Maria Lennegren.
Norums kyrka kl. 18.00
GUDSTJÄNST. "Äntligen Advent!
Norums vokalsemblem och musiker medverkar. Vi väntar, längtar och står i förväntan.
Kom och ta del av värme och ljus, genom ord och toner som berör och fyller hjärtan med hopp.
Lisa Maria Lennegren.

Norums kyrka renoveras!

OBS! Under **vecka 45 – 46** kommer bl.a. bänkarna i Norums kyrka undergå renovering. Under denna period **är kyrkan stängd**, och ordinarie gudstjänster firas i Norumssalen. Se gudstjänstlista ovan.

Gröna fingrar

Frukostföreläsningsserie med **Rikard Wingård** om flerårig grönsaksodling, produktiva odlingsystem och kompostering. God frukost, spännande föreläsning och möjlighet till samtal och frågor utlovas! Välkommen!

Syntropisk odling

Syntropisk odling är en innovativ odlingsmetod som bygger på ekosystemens principer succession, vegetationstäthet och störning. Målet är att skapa produktiva odlingsystem som inte kräver mer än arbete och växter. Föreläsningen ger en introduktion till tanken bakom syntropisk odling och hur metoden kan tillämpas i praktiken.

Lördag 21 november kl. 09.00 – 11.00
Norums förs.hem

Kostnad: 50 kr/vuxen.
Anmäl dig senast torsdag 19/11 till Sofia Krantz.
Anmälan till Sofia Krantz
E-post: sofia.krantz@svenskakyrkan.se
Tfn: 0706-60 15 76

Retreatdag i Kristinedalkyrkan

Välkommen till en dag i stillhet och tystnad med tid för Gud och dig själv. Passar både för dig som är van vid retreat och för dig som är nyfiken att prova på.

Lördag 24 okt kl. 10.00 – 17.00 i Kristinedalkyrkan
Kostnad 50 kr. Lunch och fika ingår.
Ange eventuella matallergier vid anmälan.

Anmälan senast 18/10 till: Margaretha Tovejörn: Tfn: 0705-70 15 45
e-post: margaretha.tovejorn@svenskakyrkan.se

Bibelhebreiska – språket mellan raderna

Att läsa Bibeln utifrån hebreiskan ger en helt annan förståelse. Dels för hur Gamla och Nya Testamentet hör ihop, dels över hur mycket missförstånd som uppstår p.g.a. översättningen.

Vill du få en djupare förståelse av Bibeln? Välkommen på bibelhebreisk kurs, med Cicci Pernveden Malm direkt efter vardagsmässan i Kristinedalkyrkan som startar kl. 18.30.

Tisdag 20 oktober, 3 oktober, 17 november och 1 december kl. 19.00 i Kristinedalkyrkan

Föreläsningsserie – Upptäck bibeln

Varför är Bibeln en angelägen bok för den moderna människan? Välkommen till föreläsning och samtal om Bibelns bakgrund och budskap till oss idag.

Profeterna

Medverkar gör Peter Halldorf.

Söndag 22 november kl. 13.00 – 15.00
i Ödsmåls församlingshem

FOTO: PIERRE ERIKSSON (Argument förlag)

"I hjärtat på..."

Torsdag 5 november kl. 18.00
Norumssalen

Författarsamtal med präst Ingvar Humlén och författaren och ledamoten av Svenska Akademien Ellen Mattson. *Ett existentiellt samtal om skrivande, idéer och vägen från tanke till bok.*

Ellen Mattson

Ellen Mattson, bosatt utanför Ljungkile, debuterade som författare 1992 med romanen Nattvandring och har efter detta skrivit en rad uppmärksammade böcker, hon har därutöver skrivit dramatik för scenen och radioteatern. Sedan 2019 är hon ledamot av Svenska Akademien där hon innehar stol nr 9.

Hennes författarskap handlar i hög grad om mänskliga relationer, det rör sig ofta om gruppodynamiken inom en mindre krets, om rollerna vi tilldelas och om möjligheten till förändring. Böckerna utspelar sig i såväl historisk som modern tid och präglas av en stark närvaro där naturen träder fram och ger gestalterna en stark relief. Bland senare års romaner kan nämnas Den svarta månens år från 2021, som nominerades till Augustpriset, och Konsten att försvinna från 2025.

Ellen Mattson hyllas ofta för sin språkliga pregnans och sina inlevelsefulla och exakta människoskildringar. När hon 2011 tilldelades Stiftelsen Selma Lagerlöfs pris sade litteraturkritikern Ingrid Elam i sitt tal till pristagaren: "Det underbart paradoxala med Ellen Mattsons författarskap är att hennes omsorgsfulla säkerhet i umgänget med ord används för att avslöja det fundamentalt osäkra i mänskliga relationer."

Utöver Selma Lagerlöf-priset har Ellen Mattson också fått Svenska Dagbladets litteraturpris (1998), Göteborgs-Postens litteraturpris (2003), De Nios Vinterpris (2009), Doblougskapriset (2009) samt Gerard Bonniers pris (2018). *

* albertbonniersforlag.se

FOTO: SAMUEL UNEUS.

PÅ GÅNG...

Orange Day

Onsd 25 nov kl. 12.00
Stenungsunds kapell
Lunchmusik. Fri entré!
Präst: Åsa Markung.

Haugtussa

Texterna svämmas över
av naturbeskrivningar
av porlande bäckar,
hoppande killingar och
välsmakande blåbär
och musiken härmar
detta bildspråk väl.

Helena Alm, sopran
Lars Söderlund, piano.

Se hemsida för mer info.
om Orange day!

Vara på riktigt!

Biskopens ungdomsmöte i Göteborgs stift:

Biskop Susanne bjuder in till ett stort ungdomsmöte för dig i
åldern 15–25 år. Möt nya och gamla vänner i ett härligt vimmel!
Lördagen den 7 november 2026 i Partille arena.

Tillsammans får vi uppleva äkthet, värme, ett gediget
scenprogram och inspirerande aktiviteter.
Tillfällen för sång, delande av berättelser och tankar om
kristen tro, lekfullhet, mat, fika och rörelse står på agendan.
Vi avslutar dagen i en gemensam mässa.

Dagen är till för dig som är fadder, ung ledare,
med i en ungdomsgrupp eller på annat sätt är med som
ung vuxen i församlingen. Du som är nyfiken på kyrkan
men ännu inte är konfirmerad är också varmt välkommen
genom församlingen!

För mer information se hemsida eller kontakta: Anna Vuori,
tfn: 0703-16 60 45, e-post: anna.vuori@svenskakyrkan.se

Följ med till Rom i vår!

På påsklovet kommer vi i Stenungsunds pastorat att göra en
ungdomsresa till Rom – staden där historia, tro och kultur möts.
Under några innehållsrika dagar får vi upptäcka kyrkor och
historiska platser, dela gemenskap och låta oss inspireras av
den kristna trons långa historia. Mer information om datum,
program, kostnad och anmälan kommer längre fram.
Från åk 9 och upp till 25 år. Håll utkik!

KLOCKRENT · NR 5 · 2026

NYHETER PÅ JULSPELSFONTEN – VARDAGSFÖRESTÄLLNING!

Du är varmt välkommen till den mysiga miljön på torget utanför kyrkan innan
föreställningarna börjar. Här bjuder vi in till mingel och julstämning med
något värmande. Här kan du klappa får och om du är barn,
rida en kort tur på åsnan Isak innan du kliver in i
tidsmaskinen som tar dig med på ett spännande
äventyr bland herdar, stjärntydare,
änglar och ett litet, nyfött barn.

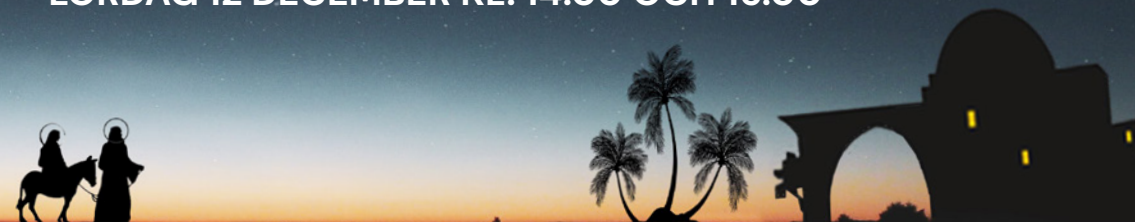
Välkomna!

Julspel

I KRISTINEDALKYRKAN

TORSDAG 10 DECEMBER KL. 18.00
LÖRDAG 12 DECEMBER KL. 14.00 OCH 16.00

Följ med på en historisk resa tillbaka till år noll. Vi låter tidresebolaget guida oss
genom julevangeliet med hjälp av berättelser och sång. Välkomna till Betlehem!

Fri entré!

Pedagogerna tipsar

Värmeljuspysssel

Nu när mörkret smyger sig på passar det fint att göra ett pyssel med värmeljus. Det går ganska enkelt att göra med saker som oftast finns hemma och blir som en liten överraskning när ljuset brinner.

Ni behöver, värmeljus, papper, penna, sax & nål.

1. Ta ut ljuset ur koppen och placera koppen på ett vitt papper och rita av botten. På så vis får ni en jämn cirkel.
2. Klipp ut cirkeln så att den passar i botten av ljuskoppen.
3. Skriv ditt budskap eller din text, ett kort meddelande eller rita en liten bild på pappers cirkeln. Det kan vara alltifrån; du är bäst, till ett litet hjärta.
4. Gör hål för veken med en nål mitt i pappret/cirkeln (och om ni vill, klipp ett litet snitt "ut" från mitten av pappret)
5. Trä sedan veken genom pappret, och då ska texten vara uppåt, och sedan själva ljuset/stearinetet ovanpå för att sedan lägga tillbaka det i ljuskoppen. Det är lite pilligt så det är perfekt att små och stora fingrar hjälps åt!

Här kommer några förslag på vad ni kan skriva;

- Jag älskar dig
- Du är bäst
- Tack för att du finns
- Puss och kram
- Du är guld värd
- Ta en paus
- Make a wish
- Du är värdefull
- Du är en stjärna

När ni sedan tänder ljuset så tar det ungefär 1-2 timmar innan stearinet har smält helt och det dolda budskapet syns klart och tydligt.

Text och foto:
Alexandra Schollin, pedagog

Lasagnesoppa

En ny variant på familjefavoriten där man smidigt lagar allt i samma kastrull. Toppa med riven parmensan och färsk basilika.

Till 6 port

- 200 gr pasta
- 400 gr nötfärs
- 1 gul lök
- 2 morötter
- 3-4 klyftor vitlök
- 1 msk paprikapulver
- 1 msk oregano
- 2-3 msk tomatpure
- 1-2 tsk dijonsenap
- Krossad tomat 400gr
- 1 liter hett vatten
- 2 grönsaksbuljongtärningar
- Salt+ peppar

Gör så här:

Skala och finhacka löken. Skala och riv morötter. Hacka eller riv vitlöken. Fräs allt detta i olja i en stor gryta/ kastrull. Tillsätt färsen. När allt är stekt, tillsätt alla kryddor samt tomatpure och dijonsenap. Låt fräsa med i 2-3 min. Häll i krossad tomat smula i buljongen och tillsätt hett vatten. Smaksätt med salt och peppar. Låt småputtra i 15 min. Tillsätt pastan och puttra vidare tills pastan blivit mjuk. Späd ev med mera vatten om soppan känns för tjock.

TIPS FRÅN KÖKET

FOTO: PERILLA JARLSDOTTER

Gillar du att baka, fixa fika eller laga mat?

Vi söker fler ideella till **Matlaget**, som vill hjälpa till med fika, frukostar och måltider i våra verksamheter.

Är du intresserad och vill veta mer?

Kontakta Sofia Krantz på tfn: 0706 - 60 15 76.
E-post: sofia.krantz@svenskakyrkan.se

FOTO: SANDRA MATTSSON, GUSTAF HELLSING/IKON, UNSPLASH.

Allhelgona på våra kyrkogårdar

Inför Allhelgonahelgen är det febril aktivitet på våra kyrkogårdar. Vaktmästarna dekorerar med granris och tändar ljus på de gravar som i förväg beställt den tjänsten, städar undan löv, storstädar i kyrkorna, förbereder för den årliga kransbindningen och mycket annat.

I år är kransbindningen tillbaka i Ödsmål efter ett års uppehåll. I det gamla stallet vid kyrkans parkering kommer det finnas personal och material så du kan binda en vacker krans och lägga på graven.

I Norum flyttar kransbindningen in i hallen i församlingshemmet och det kommer finnas möjlighet att köpa sopplunch och fika i samband med den. Mer information hittar du på sid 14 – 15.

Kontakt kyrkogårdsförvaltningen

Telefontid: Måndag–onsdag kl. 09.00–12.00.

Martin Tärnbrant, kyrkogårdschef.

Tfn: 0303 – 660 38 E-post: martin.tarnbrant@svenskakyrkan.se

Liselott Henriksson, administratör.

Tfn: 0303 – 660 00 E-post: stenungsund.pastorat@svenskakyrkan.se

Tfn. vxl: 0303 – 660 00.

Adress: Kristinedalsvägen 2, 444 43 STENUNGSUND

E-post: stenungsund.pastorat@svenskakyrkan.se

Vad innebär det att vara gravrättsinnehavare?

Kortfattat har du som gravrättsinnehavare har du skyldighet att vårda gravplatsen, säkerställa gravens säkerhet, följa kyrkogårdens regler och fatta beslut om gravsättningar. Man kan vara flera gravrättsinnehavare på samma grav som tar ett gemensamt ansvar för graven.

Gravrättsinnehavaren ansvarar för att graven hålls i ett vårdat och värdigt skick, vilket inkluderar att hålla gravstenar och planteringar i gott skick samt att säkerställa att gravvården (gravstenar och gravramar) inte utgör någon fara för besökare. Kontroll av gravstenar sköts av kyrkogårdsförvaltningen och du får information om det skulle vara något som behöver åtgärdas. Det är också viktigt att följa kyrkogårdens regler om utseende och material på gravanordningar. Kyrkogårdschefen ska godkänna alla gravanordningar innan de monteras.

Gravrättsinnehavaren har rätt att bestämma vem som får gravsättas inom gravplatsen, exempelvis vid urnsättning eller kistgravsättning. Om det finns flera gravrättsinnehavare ska beslut fattas gemensamt.

Gravrätten gäller i 25 år och i Stenungsunds Pastorat är förlängning av gravrätten alltid kostnadsfri. Om gravrättsinnehavaren inte förnyar gravrätten återgår graven till kyrkogårdsförvaltningen.

Om gravrättsinnehavaren avlider måste någon annan, ofta en familjemedlem eller nära anhörig, överta gravrätten. Dödsboet anmäler den nya gravrättsinnehavaren till kyrkogårdsförvaltningen. Gravrätten kan även överlåtas skriftligen till en närstående. Blankett för det kan fås av pastors-expeditionen.

Text: Emma Gilland, vaktmästare.

				HAR VELIG SVÄRT ATT TA	STUDE- RANDE	TOPP TÖRN- ROSA			I DENNA DOMKYRKA FINNS DEN FÖRSTA LJUS- BÄRAREN	
				MINNES- HJÄLP						FÖREBILD
								EFTER- MIDDAG		
				BRÖD- ÄMNE						
				KNIV- SKARPA	JES 41:10 JAG GER DIG OCH HJÄLPER DIG		TRÄD			
	GÅR I VÄT- TEN KÄNNA TILL			HELIGA BIRGITTA DOG I DENNA STAD		KVISTAR FINT VARUHUS	HÅR AV FÄR			
										SÄTTER P FÖR
					MOLN- SLOJA		BEGÄRA		SKÄR- REDSKAP	
BEREDD					HÖNS- FÄGEL	INFINITIV- MÄRKE	URBAN MILJÖ	VATTEN- DRAG		
DOMESTI- CERAD				HO RÄDSLÄ				SKYMMER SIKTEN		
	BAD- PLATS	UTAN BOJOR	BEGRIPA EN SORTS RÖR					ETAPP		
	TRANS- PORTERA						TONÅRS- PLÅGA		MED EMBLA	BLI VERK- LIGHET
	BEN- STRÄCK- ARE				VILL INTE SUR- MULEN		KAN VARA TVÅRA			
						KAN DU VID STJÄRN- FALL				
	ÄRKEÄNGEL SOM STRIDER MOT DRAKE I UPP 12:7			LJUS- KÄLLA			HJUL- PINNE			

KORSORDSMÅKARE: HANNA FREDHOLM

Lös korsordet och vinn fint pris!
Så här gör du! Lös korsordet och lämna in meningen du får fram i de färgade rutorna. Skicka in ditt svar tillsammans med namn och telefonnummer, före 30 oktober via e-post: stenungsund.pastorat@svenskakyrkan.se och märk mailet: KORSORD i ämnesraden. Bland alla som löst korsordet rätt, lottar vi ut fina vinster. Mycket nöje!

Rätt svar presenteras i nästa nummer, facit kan du hitta på hemsidan efter 31 oktober.

Tack alla medlemmar!

Som medlem i Svenska kyrkan i Stenungsund betalar du en kyrkoavgift som används till många viktiga verksamheter. Din kyrkoavgift går bland annat till:

- Träffpunkter för daglediga. T.ex. soppluncher i Ödsmål, gemenskapsluncher i våra församlingshem eller stavgång.
 - Kyrkans öppna förskola som finns i alla våra församlingshem, samt babyrytmik och andra aktiviteter där små barn och deras föräldrar kan mötas.
 - Kompisgrupper för låg- och mellanstadiebarn som träffas varje vecka.
 - Gudstjänster för livets alla skeenden. På söndagar och veckodagar. Vid dop, vigsel och begravning. Vardag och fest, i förtvivlan och hopp.
 - Ett rikt musikliv. Barn- och ungdomskör, vuxenkörer, projektkörer och kyrkans musikskola. "Musik i kyrkan" – musikguds- tjänster i Stenungsund.
- Varierat utbud för fördjupning med föredrag och studiegrupper.
 - Självavårdssamtal när livet känns tufft och man behöver någon att prata med. Vi möter dig via kyrkans samtalsmottagning.
 - Konfirmandgrupper med olika inriktningar.
 - Mötesplatser för ungdomar, ungdomsgrupp och ledar- utbildning för unga ledare.
 - Hembesök för att stötta sjuka eller människor i kris.
 - Närvaro på kommunens alla äldreboende.
 - Det samarbete vi har med flera stora företag och myndigheter i Stenungsund via vårt Kyrka-Arbetslivsarbete.
 - Pelikanen – Stödgruppsverksamhet för barn och unga som lever i en miljö där det finns missbruk, våld eller psykisk ohälsa.
- Samarbetet med Kyrka-Skola där vi bjuder in skolor i vårt närområde till studiebesök utifrån läroplanen.
 - Underhåll för våra kyrkobyggnader och kyrkogårdar som bidrar till ett levande kulturarv.
 - Stöd för människor på flykt, både i Sverige och utomlands.
 - Sörgegrupper och stödsamtal för dig som mist någon anhörig.
 - Stöd till människor som är nya i Sverige, för att de ska lära sig svenska och komma in i samhället. Ett samarbete med Kopperskyrkans språkcafé.
 - Att ge tillfälligt ekonomiskt stöd när det verkligen krisar.
 - Act Svenska kyrkan, som finns på plats vid katastrofer och kämpar för allas rätt till ett värdigt liv.

Är du inte redan medlem, ring 0303-660 00 så hjälper vi dig att bli det. Tillsammans hjälps vi åt!
www.svenskakyrkan.se/stenungsund

Välkommen på höstlovskul!

Pyssel och pannkaka

För alla åldrar! Barn under 6 år är välkomna tillsammans med vuxen.

Höstiga pyssel, fri lek och pannkaksbuffé!

Måndag 26 oktober kl.10.30 – 13.00
i Norums församlingshem

Anmälan senast 22 oktober till Sofia Johansson,
så vi kan beräkna mat och pyssel till alla.

E-post: sofia.johansson3@svenskakyrkan.se

Pokémon GO-promenad

Alla åldrar välkomna!

Vi spelar Pokémon GO tillsammans! Vi kommer köra raids, gå routes och fånga Pokémons m.m. Krav på egen telefon med internet och nedladdad Pokémon GO-app med inloggning. Testa gärna innan så att allt fungerar. Kläder efter väder. Tips, ta med en powerbank!

Tisdag 27 oktober kl. 15.00 – 16.30
samling vid Stenungsunds kapell

Anmälan senast 26 oktober till Felicia Krantz-Strand,

E-post: felicia.krantz-strand@svenskakyrkan.se

Gaming-stuga

Från F och uppåt.

Vi spelar olika spel på både Nintendo och Playstation tillsammans. Vi tar fram pingisbordet och massa sällskapsspel. Om du vill kan du ta med dig egen telefon eller platta att spela gemensamma spel på tillsammans, så som Roblox, Pokémon GO, Brawl Stars osv. Vill du spela Minecraft? Ta med din dator med installerad Minecraft på så finns det en station där du kan koppla upp dig på vår server. Vi bjuder på snacks och dricka!

Torsdag 29 oktober kl. 16.00 – 19.00
i Kristinedalkyrkan

Anmälan senast 28 oktober till Felicia Krantz-Strand,

E-post: felicia.krantz-strand@svenskakyrkan.se

